

*Мельнійчук Олександра,
магістрантка
ЖДУ імені Івана Франка
(науковий керівник доцент Ірина ЦЮРЯК)*

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИКИ ЕПОХИ РЕНЕСАНСУ ДЛЯ СУЧАСНИХ ВИКОНАВЦІВ

Період Ренесансу є одним із найрізноманітніших і хвилюючих у всій історії музики. Коли ви почнете заглиблюватися та досліджувати епоху ближче, ви знайдете багату палітру музичних скарбів. Слово «*renaissance*» запозичене з французької мови та перекладається як «друге народження або переродження». Як не дивно, лише з XIX-го ст. цим словом називають культурний рух в період інтелектуального та мистецького відновлення класичної античності. Першим вченим, який використав у своїх роботах це слово для назви епохи, вважається французький історик Жюль Мішле. Батьківщиною епохи Ренесансу вважається Флоренція і саме звідси він поширився спочатку по всій Італії, а невдовзі й по всій Європі [1].

Як і в інших мистецтвах, на музику того періоду суттєво вплинули події, що визначають ранній новий період: підйом гуманістичної думки; відновлення літературної та мистецької спадщини Стародавньої Греції та Риму; збільшення інновацій та відкриттів; зростання комерційного підприємництва; піднесення класу буржуазії; протестантська Реформація. З цього мінливого суспільства виникла спільна, об'єднуюча музична мова, зокрема, поліфонічний стиль франко-фламандської школи.

Слід підкреслити, що сучасний слухач сприймає музику Ренесансу крізь призму набутого певного слухового досвіду різноманітних наступних музичних стилів, яких музиканти вказаної епохи ще не мали. Тому головне завдання митців сьогодення при виконанні цієї музики полягає перш за все у максимально наближеному створенні самого духу епохи Ренесансу. Це поняття включає як культурну, так й історичну умови та світоглядні переконання і, звичайно, технологічні методи, які необхідні для максимально точного автентичного виконання. Вказані вимоги включають: правила розшифровки мелізмів у примітках, використання відповідної динаміки й розподілу сили звуку в межах

цілого твору з наявністю терасового звуку, застосування техніки «відлуння», спеціальних методів звукоутворення, правил орнаменталізації мелодій в аріях за репризами в розділі *Da Capo* тощо [2, с. 179].

Порівнюючи сучасні та ренесансні світоглядні переконання, ми звернули увагу на різне розуміння Часу, а отже, вказаний період характеризується тривалим перебуванням в рамках одного емоційного стану: більш глибокого, всепоглинаючого проникнення в найтонші струни людських почуттів, які, відповідно, супроводжуються багатшою палітрою тембрових відтінків голосу. Однак у нашому сучасному житті Час має інше значення через серію подій, що постійно змінюються. Поспіх краде багато важливих і глибоких аспектів, до яких Ренесанс, навпаки, був чутливим та обережним. Занурення в емоції дає можливість знайти засоби експресії, що сприяють розкриттю емоційного стану людини. Емоції – розгорнуті стани – починають покладатися на шкалу виражальних засобів, що стосуються різних сфер музичної мови і Ренесанс прагне до визначеності цих емоційних станів: формується інтонаційна лексика, з'являються певні інтонаційні формули, які переходять до позначення жанру, наприклад, «*lamento*» – музичний твір жалібного, скорботного характеру. Як правило, це закінчений вокально–інструментальний твір невеликого обсягу, що виник разом із поширенням монодії у музиці пізнього Ренесансу.

Музичне мистецтво епохи Ренесансу слугувало трьома основними призначеннями: 1) музика для богослужіння (як в католицькій, так і в протестантській церквах); 2) музика для розваг та навчання дворів і придворного життя; 3) танцювальна музика.

Характеристика музики епохи Ренесансу включає: чіткий ритм, збалансовані фрази (однакової довжини), поліфонію (часто імітаційну), зростаючий інтерес до зв'язку між текстом і музикою. Композитори тієї епохи використовували словосполучення для музичного представлення поетичних образів, наприклад: висхідна мелодична лінія зображувала текст вознесіння на небо, або серія швидких нотаток означала біг. Музика епохи Ренесансу була переважно поліфонічною за фактурою. Охоплюючи широкий спектр емоцій, вона тим не менш, зображувала всі емоції врівноважено і помірковано. Екстремального використання і контрастів у динаміці, ритмі та кольорі тонів не відбувалося. Ритми

в музичних творах тієї епохи, як правило, мають плавний, м'який потік замість різкого, чітко визначеного акцентованого пульсу. Композитори із задоволенням імітували у своїх творах звуки природи та різноманітні природні ефекти [2, с. 180].

Період Ренесансу став відомим як золотий вік хорової музики *a cappella*, оскільки така музика не потребувала інструментального супроводу. У свою чергу інструментальна музика здебільшого зводилася до соціальних цілей, таких, як танці, прийоми гостей тощо. Але кілька видатних віртуозів того часу, зокрема англійський лютніст і співак Джон Доуленд, самі складали та виконували музику для королеви Єлизавети I, зокрема [3].

Таким чином, серед особливостей музики епохи Ренесансу ми виокремлюємо: багато імітаційної поліфонії/повторення, яке перекривається; більшість музичних ритмів вже позначалися нотним записом; побільшало використання терцій і тризвуків; у музиці зв'язок між текстом стає все більш важливим з використанням словесного малювання; винахід музичного видавництва сприяє поширенню нотних записів; зростаючий клас багатих людей все більше набуває виконавських професійних музичних навичок. У нинішній музичній практиці виникла нова хвиля інтересу до питань інтерпретації вокальних творів епохи Ренесансу сучасними співаками. З кінця ХХ–початку ХХІ ст. з'являються перші творчі колективи цього напрямку по всьому світові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. На умінні відрізнати добро від зла стоїть світ – Жюль Мішле : URL: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/na-uminni-vidriznyaty-dobro-vid-zla-stoyit-svit-zhyul-mishle/

2. Цюряк І.О. Специфічні особливості виконання хорової музики епохи Ренесансу сучасними співаками//Мистецька освіта: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції: зб. наук. праць. Житомир, 2017. С. 178–184.

3. Культура Ренесансу : URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10177/>